

Czynnikiem rozwoju regionalnego i lokalnego jest aktywizacja potencjału wewnętrznego regionu determinowanego przez posiadane zasoby. We współczesnej polityce regionalnej zwraca się szczególnie dużo uwagi na sposoby skutecznego wykorzystania zasobów wewnętrznych, a tzw. inteligentna specjalizacja jest nowym paradygmatem rozwoju regionalnego w krajach Unii Europejskiej. Zasoby lokalne, najogólniej ujmując, mogą mieć charakter materialny (surowce, produkty, walory środowiskowe, itp.) i niematerialny (relacje, umiejętności i zdolności, powiązania, kultura, itp.). Jest to zatem bardzo szerokie spektrum czynników, o różnorodnej genezie i sposobie oddziaływania na rozwój lokalny i regionalny. Wykazują one także duże zróżnicowanie przestrzenne.

Różnorodność zasobów lokalnych i miejsc ich występowania oraz zróżnicowana forma oddziaływania tych zasobów na rozwój terytorialny są istotnymi zagadnieniami badawczymi, które nie doczekały się jeszcze należytej uwagi ze strony środowiska naukowego. Posługujemy się w tym zakresie na ogół potoczną wiedzą wypracowaną przez praktyków. Dlatego też cele postawione w proponowanym projekcie mają przede wszystkim naukowy wymiar poznawczy i metodyczny.

Podstawowym celem poznawczym projektu jest przestrzenna identyfikacja i diagnoza zasobów specyficznych w regionach wschodniej Polski oraz ocena ich potencjału rozwojowego. Identyfikacja zasobów będzie polegała na wskazaniu miejsca występowania i rodzaju zasobu, natomiast diagnoza będzie omówieniem genezy i cech zasobów oraz ich roli w rozwoju lokalnym i regionalnym (na podstawie oceny unikatowości i użyteczności). W obrębie poszczególnych kategorii zasobów specyficznych (lokalnych) wybrane zostaną przykłady do pogłębionych analiz, które pozwolą w sposób wnikliwy ocenić ich znaczenie dla rozwoju jednostki terytorialnej, określić poziom aktualnego wykorzystania oraz wskazać produkty związane z określonym zasobem.

Celem metodycznym projektu jest wypracowanie sposobów identyfikacji zasobów lokalnych; przewiduje się próby wykorzystania metody *desk research* (literatura naukowa, dokumenty strategiczne i planistyczne, źródła internetowe, itp.) oraz metod społecznych (wywiady indywidualne, wywiady grupowe, analizy eksperckie, itp.). Dzięki temu określone zostaną najskuteczniejsze narzędzia i metody poszukiwania zasobów specyficznych. Drugim równie ważnym celem metodycznym będzie opracowanie metody i narzędzia waloryzacji zasobów, czyli najogólniej rzecz ujmując, oszacowania poziomu ich istotności (użyteczności) dla rozwoju terytorialnego. Oprócz naukowych celów poznawczych i metodycznych projekt wypełni ważny cel aplikacyjny. Będzie nim przede wszystkim dostarczenie praktycznej wiedzy oraz zgromadzenie i udostępnienie bogatej bazy danych o zasobach lokalnych. Materiały takie będą pomocne dla jednostek terytorialnych w trakcie przygotowywania nowych strategii rozwoju i aplikowania o środki pomocowe.

Badanie obejmie swoim zasięgiem trzy wschodnie województwa: podlaskie, lubelskie i podkarpackie. Wybór Polski Wschodniej wynika ze specyfiki tego obszaru, który jest mieszaniną kultur i religii oraz należał w przeszłości historycznej do różnych systemów politycznych i administracyjnych. Projekt uzupełni niedobory badań w zakresie rozpoznania i diagnozy konkretnych zasobów lokalnych we wschodnich regionach Polski. Wypracowane metody identyfikacji zasobów będą mogły być wykorzystane przez naukę i praktykę podczas analogicznych prac w innych regionach kraju.

Diagnoza zasobów lokalnych oraz ocena ich roli w rozwoju terytorialnym jest ważnym zagadnieniem we wschodnich regionach, które od dawna są traktowane, jako obszary problemowe i peryferyjne. Właściwa identyfikacja lokalnych przewag konkurencyjnych powinna przyczynić się do bardziej skutecznego rozwoju lub do modyfikacji jego kierunków, przyjętych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Podjęty temat w swojej warstwie praktycznej ma charakter nowatorski, bo dotychczas nie wykonywano w geografii badań zasobów specyficznych na tak rozległym obszarze (trzy województwa) i w tak szczegółowej skali przestrzennej (wsie i gminy). Zgromadzony materiał będzie stanowił podstawę do innych, szczegółowych badań na ten temat, a uzyskane wyniki uzupełnią wiedzę przydatną dla przedstawicieli innych dyscyplin naukowych.